

Veteranplan for Askøy kommune

Foto: Torbjørn Kjosvold/Forsvaret

Et felles ansvar, et felles løft

Veteranområdet omfatter ikke bare veteranene selv, men også deres familier og lokalsamfunnet de er en del av.

Innhold

Innledning.....	3
1 Formål med planarbeidet.....	3
1.1 Bakgrunn for planarbeidet	3
1.2 Prosess og organisering	4
1.3 Medvirkning.....	4
2. Føringer for planarbeidet.....	5
2.1 Statlige føringer.....	5
2.2. Kommunale føringer.....	6
2.3. Levekårsundersøkelse for veteraner.....	6
3. Satsingsområder.....	8
3.1 Anerkjennelse.....	8
Delmål.....	9
Strategier.....	9
Gevinst.....	10
3.2. Ivaretagelse.....	10
Informasjon og kurs.....	10
Veterankontakt.....	10
Delmål.....	10
Strategier.....	10
Gevinst.....	11
3.3 Oppfølging	11
Kommunehelsetjenesten.....	11
Skole og barnehage.....	12
NAV.....	12
DPS, BUP og AFR.....	12
Delmål.....	12
Strategier.....	13
Gevinst.....	13
4. Interkommunalt samarbeid.....	14
5. Forsvarets tilbud.....	14
6. Måling av effekt av tiltak.....	16
7. Tiltaksplan.....	17
Hovedmål.....	17
Gevinster ved realisering av hovedmål.....	17

Innledning

Norge har gjennom flere tiår deltatt i ulike militære operasjoner i krigs- og konfliktområder. Siden 1947 har 100 000 nordmenn tjenestegjort i slike internasjonale operasjoner. Dette omfatter 100 operasjoner på fire kontinenter. Siden oppstarten av FN-operasjoner i Libanon i 1978 har mer enn 40 000 bidratt i fredens tjeneste for Norge og det internasjonale samfunnet.

I Regjeringens oppfølgingsplan fra 2014, defineres personell som deltar, eller har deltatt, i internasjonale operasjoner som **veteraner**. Med internasjonale operasjoner menes enhver operasjon i utlandet som krever bruk av militære styrker, og som er godkjent av norske myndigheter.

Antall veteraner på Askøy er usikkert, men omlag 260 er registrert bosatt i kommunen. Dette tallet omfatter bare de som har vært i internasjonal tjeneste etter 1978. I tillegg kommer veteraner fra Tysklandsbrigadene og tidlige FN-operasjoner.

For hver veteran antar vi at ca. 10 personer er berørt på en eller annen måte.

Historien viser at man ikke alltid har gitt veteraner den anerkjennelse og ivaretagelse de fortjener. Behandlingen av krigsseilerne etter krigen er i så måte et eksempel på hvordan samfunnet tidligere har unnlatt å anerkjenne og ivareta dem som har gjort en innsats på vegne av nasjonen.

At kommunen nå utarbeider en egen **Veteranplan**, vil kunne bidra til at Askøy blir et bedre sted å bo for veteraner.

I hovedsak er det ikke snakk om å etablere nye ordninger, men å benytte våre eksisterende tilbud på nye måter. Det handler altså om å heve bevisstheten om denne gruppens erfaringer og utfordringer – og hvordan kommunen bedre kan ivareta sitt ansvar overfor sine innbyggere.

Veteranplanen bygger videre på Regjeringens oppfølgingsplan for veteranarbeidet, og fokuserer tiltakene på temaene: Anerkjennelse, Ivaretagelse og Oppfølging.

1 Formål med planarbeidet

Formålet med planarbeidet er å utarbeide en handlingsplan som kan bidra til å etablere og gjennomføre en systematisk oppfølging av veteraner og deres familier, samt å gi heder og anerkjennelse til veteranene.

1.1 Bakgrunn for planarbeidet

Som følge av at anerkjennelse og ivaretagelse av veteraner ikke har vært viet mye oppmerksomhet fra samfunnets side, har Regjeringen iverksatt et arbeid på dette feltet.

I 2009 kom St. meld. Nr. 34 (2008-2009) «Fra vernepliktig til veteran». Regjeringens handlingsplan (2011-2013) «I tjeneste for Norge» og Regjeringens oppfølgingsplan (2014) konkretiserte dette arbeidet.

Handlingsplanen legger føringer for å styrke samfunnets anerkjennelse og ivaretagelse av veteraner. Samtidig ønsker Regjeringen at sivil sektor skal ta et større ansvar for å sikre at den enkelte får den hjelpen og støtten man trenger og har krav på.

Kommunene spiller en sentral rolle i dette arbeidet, og det er på kommunalt nivå utfordringene blir ansett å være størst. I oppfølgingsplanen oppfordres derfor kommunene å utarbeide kommunale veteranplaner.

1.2 Prosess og organisering

En prosjektgruppe sammensatt av lokale veteraner og kommunalt ansatte har hatt ansvaret for planprosessen. En referansegruppe bestående av veteraner og pårørende har kvalitetssikret arbeidet.

Organisering:

Styringsgruppe

Rådmannen

Prosjektgruppe

Ove Vonheim, leder (Askøy kommune)

Stig Fjellhaug (Askøy kommune)

Ine Sture (Askøy kommune)

Torstein Olsen (veteran)

Frode Larsen (veteran)

Referansegruppe

Henning Amundsen (veteran)

Trond Pedersen (veteran)

Alexander Skogen (veteran)

Gretha Haugen (pårørende)

1.3 Medvirkning

Veteranplanen har vært utarbeidet i tett samarbeid med Forsvarets veteran tjeneste, veteraner på Askøy, NAV, Skole, Barnehage, Legetjenesten, Psykisk helsetjeneste og Spesialisthelsetjenesten.

Tjenesteområder som ikke har vært involvert direkte i planarbeidet vil bli involvert ved gjennomføring av tiltak.

Foto: Torbjørn Kjosvold/Forsvaret

2. Føringer for planarbeidet

Samfunnet har et klart ansvar for å ivareta personellet og deres nærmeste når Forsvaret deltar i internasjonale operasjoner (Prop. 73 S, 2012-2013).

Kommunene er ansvarlig for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.

Folkehelseloven § 4 – første ledd:

Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

2.1 Statlige føringer

- St. meld. Nr. 34 (2008-2009) «Fra vernepliktig til veteran».
- Regjeringens handlingsplan (2011-2013) «I tjeneste for Norge»
- Regjeringens oppfølgingsplan (2014).

2.2. Kommunale føringer

Kommuneplanen er Askøy kommunes overordnede styringsdokument for en ønsket samfunnsutvikling, og et redskap for hvordan vi skal møte nye og endrede utfordringer i et langsiktig perspektiv.

I Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030 står det at innbyggerne i kommunen skal bo i trygge og inkluderende miljøer, preget av aktivitet, engasjement og sosialt samhold. Det forutsettes også at kommunen jobber systematisk for å gi innbyggerne god helse hele livet.

2.3. Levekårsundersøkelse for veteraner

Generelt har personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner god helse og klarer seg godt i samfunnet. De er ressurssterke og bidrar aktivt på mange samfunnsområder. I de siste årene er forebygging av helseproblemer styrket gjennom Forsvarets utvelgelse av personell, forberedelse av personellet og deres familier og oppfølgingen før, under og etter tjenesten.

Statistisk Sentralbyrå (SSB) utga i 2013 rapporten *Veteraners Levekår*. SSB sier bl.a. i sitt sammendrag fra undersøkelsen at:

Totalt konkluderer vi med at veteraner, både fra forsvaret og fra politiet, er en gruppe som har høy grad av deltakelse i arbeidsmarkedet sammenlignet med referansegruppene. Mange av forsvarsveteranene er heltids yrkesaktive, spesielt gjelder det mange kvinner, og yrkesaktiviteten er også svært høy blant kvinnelige politiveteraner. Forsvarsveteraner har dessuten sykefravær omtrent som i referansegruppen, mens korte fravær forekommer noe hyppigere blant politiveteraner når vi sammenligner med referansegruppen.

Forsvarsveteraner opplever like mye støtte og tilbakemelding i sitt arbeid som andre, politiveteraner opplever mer. Det er derfor lite som tyder på at tjenesten i betydelig grad bidrar til lavere yrkesaktivitet eller svekker arbeidsforholdene.

En undersøkelse av psykisk helse hos norsk militært personell, som har tjenestegjort i Afghanistan i perioden 2001-2011, ble foretatt av Forsvaret v/Kontor for psykiatri og stressmestring. Rapporten har følgende konklusjon:

Det store flertallet av veteranene har god psykisk helse i gjennomsnitt fire år etter avsluttet tjeneste i Afghanistan. En andel av afghanistanveteranene har psykiske helseplager på samme tidspunkt. Nivået av helsesvikt er lavere enn i en tidligere norsk undersøkelse av Libanonveteraner (UNIFIL-undersøkelsen), og også lavere enn hovedtendensen i utenlandske studier av veteraner fra krigene i Afghanistan og Irak.

Både Afghanistan-studien og Levekårsundersøkelsen (SSB) indikerer at helsestatusen for norske veteraner i all hovedsak er god. Forekomsttallene når det gjelder psykisk lidelse er ikke bekymringsfulle når man sammenligner med den øvrige befolkningen.

Til tross for dette hovedinntrykket er det likevel en del som sliter med ettervirkningene og

stresslidelser etter deltakelse i internasjonale operasjoner. Studiene viser en sammenheng mellom graden av belastninger i forbindelse med tjenesten og stressreaksjoner i ettertid. Dette er forhold som det er viktig å følge opp.

Foto: Dag Folkestad/Askøy kommune

3. Satsingsområder

3.1 Anerkjennelse

Kommunen bør vise anerkjennelse for den innsatsen veteranene har gjort gjennom sin deltakelse i internasjonale operasjoner. Det kan være ulike oppfatninger om grunnlaget for norsk deltakelse i krig og konflikt. Uavhengig av dette fortjener den enkelte anerkjennelse og respekt for viljen til å risikere liv og helse for landet.

Seremonier og offentlige markeringer er et viktig og synlig uttrykk for samfunnets anerkjennelse av både innsatsen og den enkelte veteran. Dette bidrar til å ivareta historien og knytter bånd

mellom Forsvaret og samfunnet. Lokale markeringer er av betydning for å favne flest mulig og bidrar til å synliggjøre at veteraner er en del av lokalsamfunnet.

8. mai er Norges frigjørings- og veterandag. Dette er den viktigste dagen for å markere anerkjennelse for veteraner fra andre verdenskrig og samtidig trekke linjene frem til dagens veteraner.

Askøy kommune legger ned krans ved minnesmerkene i Strusshamn og på Herdla denne dagen. I tillegg blir dagen markert med flaggheising på kommunale bygg.

FN-dagen 24. oktober markeres på skolene. Det er viktig at vi i denne sammenheng forteller om Forsvarets rolle i FNs fredsbevarende operasjoner. Skolene bør også vurdere å benytte lokale veteraner i undervisningen denne dagen.

Forsvarets minnedag ble innført i 2007. Denne gjennomføres årlig første søndag i november. Minnedagen er for å minnes alt personell som har mistet livet i Forsvarets avdelinger i Norge og i utlandet. Kommunen bør vurdere om vi skal ha en lokal markering.

For å kunne ha et aktivt veteranmiljø er det viktig å tilrettelegge **møtesteder for veteraner**. Kommunen bør derfor undersøke hvilke muligheter som finnes lokalt og om det er mulig å få etablert permanente lokaler for veteraner på Askøy.

Personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner har tilegnet seg en **spesiell erfaring og kompetanse**. Denne kompetansen kan være nyttig i en rekke sammenhenger.

Delmål

Kommunen viser anerkjennelse for den innsatsen veteranene har gjort gjennom sin deltakelse i internasjonale operasjoner.

Strategier

- Lage et eget arrangement for veteraner på kveldstid 8. mai.
 - Ordfører inviterer.
 - Veteraner på Askøy inviteres. Veteranenes familie og pårørende ønskes velkommen som følge.
 - Forsvaret inviteres og medaljeseremonier er en naturlig del av arrangementet.
- Markere FN-dagen på alle skolene.
- Fortelle om Forsvarets rolle i FNs fredsbevarende operasjoner.
- Benytte lokale veteraner i undervisningen denne dagen.
- Etablere et kommunalt veteransenter på Herdla.
- La veteranene på Askøy få disponere ledige lokaler i kommunens bygningsmasse på Herdla Fort.
- Før arealene kan tas i bruk må det godkjennes bruksendring av bygningsmassen.

Gevinst

Større kunnskap om og fokus på hvorfor vi markerer Frigjørings- og veterandagen 8. mai og FN-dagen 24. oktober. Veteransaken gjøres kjent for større deler av befolkningen.

Ved å etablere et lokalt veteransenter på Herdla vil veteranene på Askøy få et sosialt samlingspunkt der det kan bygges trygge nettverk.

3.2. Ivaretagelse

Informasjon og kurs

De aller fleste veteraner klarer seg bra etter tjeneste. Likevel er det noen som kan oppleve utfordringer og problemer som følge av tjenesten. Dette kan gi både psykiske og fysiske belastninger, som også påvirker veteranenes familier. For å kunne ivareta veteraner og deres familier trengs det kunnskap om veteranene og deres utfordringer. Det er derfor viktig at vi samarbeider med Forsvaret, som kan bidra med gratis informasjon og kurs, samt råd om hvilke ressurser kommunenes tjenesteytere kan støtte seg til.

Veterankontakt

Opprettelse av en kommunal veterankontakt kan sees som et selvstendig tiltak for å lette tilgang for veteraner til kommunen som deres primære tjenesteyter. Denne vil kunne sikre at vi har en person som har oversikt over hjelpetiltak, og som har kunnskap om sentrale aktører innenfor feltet og det tilbudet de har. En slik funksjon vil også være viktig når det gjelder å koordinere og effektivisere kommunens samarbeid med andre aktuelle aktører.

Delmål

I 2019 har Askøy kommune en egen nettside med informasjon om veteraner. Det er også laget en egen informasjonsbrosjyre, og sendt ut informasjonsbrev om veteraner til alle kommunale tjenesteytere.

I 2020 har Askøy kommune en kommunal Veterankontakt.

Strategier

- Etablere ordning med kommunal Veterankontakt.
 - Viktig lavterskeltilbud for veteranene på Askøy.
 - Veterankontakten utpekes blant veteraner på Askøy.
 - Veterankontakten skal være tilgjengelig på telefon i arbeidstiden alle arbeidsdager.

- Veterankontakten skal ha fast kontordag en dag i uken.
- Veterankontakten skal samarbeide tett med aktuelle kommunale etater, samarbeidskommuner, NAV og Forsvaret.
- Veterankontakten skal delta på møter og sosiale samlinger med veteraner.
- Veterankontakten skal bistå med gjennomføringen av arrangementer for veteraner.
- Etablere en egen nettside som gir informasjon om veteraner og kommunens tiltak overfor veteraner og deres familier.
- Lage en informasjonsbrosjyre som kan være tilgjengelig på legekantor, helsestasjoner og andre offentlige kontor.
- Send ut et informasjonsbrev til alle fastleger, skolehelsetjenesten, NAV-kontorer med informasjon om veteraners og deres familier/barns særlige behov.

Gevinst

Opprettelse av en egen kommunal veterankontakt vil lette tilgangen for veteraner til kommunen, som deres primære tjenesteyter.

Ved å lage et informasjonsopplegg om veteraner og internasjonale operasjoner, vil vi kunne øke kunnskapen om veteransaken blant befolkningen og hos kommunens tjenesteytere

3.3 Oppfølging

Oppfølging vil alltid skje med bakgrunn i et definert behov. I denne sammenheng vil det gjelde både veteraner og deres familie.

Forsvaret er pålagt en oppfølgingsplikt for sitt personell i ett år etter at de har kommet tilbake fra internasjonal tjeneste. Dette er en oppfølging som kommer i tillegg til, men ikke er ment som en erstatning for, de tjenester kommunene og andre offentlige etater skal yte for sine innbyggere.

I de tilfeller der veteraner har fått problemer som følge av sin tjeneste, vil dette også kunne få følger for deres familie og pårørende. Problematikken kan være kompleks og involvere flere kommunale avdelinger. Samhandling og forståelse for de ulike faginstansers betydning i håndtering av komplekse problemstillinger kan derfor være viktig for en helhetlig oppfølging.

Kommunehelsetjenesten

Ved å komme i gang tidlig med behandling av veteraner, som har stressrelaterte plager, vil man i de fleste tilfeller klare å forhindre at plagene utvikler seg til kroniske psykiske lidelser. Og ved å ha kompetanse på dette feltet vil hjelpeapparatet lettere kunne fange opp problemer slik at behandling kan iverksettes tidlig.

For en rekke veteraner oppleves det som viktig at helsepersonellet besitter et minimum av kunnskap om hva internasjonal tjeneste innebærer. Kursing av helsepersonell med tanke på dette er derfor viktig.

Alle landets fastleger vil få tilsendt boken «Håndbok i militærpsykiatri» fra Forsvaret, som et ledd i kompetanseoverføring fra Forsvaret til det sivile helsevesenet. Ved å ha kompetanse på dette feltet vil hjelpeapparatet lettere forebygge mer alvorlige problemer.

Forsvaret har også tilrettelagt for at den enkelte veteran kan få overført sin helsejournal fra sin tjeneste i Forsvaret til fastlege eller andre helseinstitusjoner, hvis vedkommende ønsker dette.

Forsvaret har dessuten et begrenset helsetilbud til veteraner i Forsvarets sanitet ved institutt for militærpsykiatri og stressmestring (IMPS) og ved Nasjonal militær-medisinsk poliklinikk (NMP). Dette er supplement til sivil helsevesen og et lavterskeltilbud for veteraner fra internasjonale operasjoner.

Skole og barnehage

Dialog mellom skole og/eller barnehage er helt avgjørende for å kunne følge opp utfordringer hos barn og ungdom med foreldre som tjenestegjør, eller har tjenestegjort, i internasjonale operasjoner.

For barn og ungdom vil fravær av foreldre, som tjenestegjør i krigsområder, være en utfordring. Personell på skoler og i barnehager bør derfor ha kompetanse på dette feltet slik at de er i stand til å yte den hjelpen og støtten barna trenger.

NAV

NAV har et eget kompetansemiljø for veteransaker ved NAV Elverum. De lokale NAV-kontorene kan ta kontakt med kompetansesenteret for råd og veiledning i saker som angår veteraner.

Det finnes også et solid og aktivt regionalt nettverk for veteraner i bergensregionen og en egen kontaktperson i NAV Hordaland.

DPS, BUP og AFR

Både Distriktpsykiatrisk senter (DPS), barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) og spesialisthelsetjenesten innen Rus (AFR) vil kunne komme i befatning med veteraner og deres familier.

Som for annet helsepersonell vil det kunne være av betydning å ha kunnskap om hva internasjonal tjeneste innebærer og de særskilte utfordringer og problemer som kan følge av denne tjenesten.

Delmål

I 2019 gjennomføres det fokusgruppeintervju med lokale veteraner.

I 2020 får kommunens tjenesteytere informasjon om veteransaken fra Forsvarets veteran tjeneste.

I 2020/2021 gjennomføres det kurs i kommunen om veteranproblematikken, i regi av Forsvarets veteran tjeneste.

Strategier

- Gjennomføre Fokusgruppeintervju (et strukturert gruppeintervju med seks til ti deltakere).
- Tilby leger og annet helsepersonell informasjon og kurs om traumer, med særlig fokus på krigsopplevelser.
- Tilby ansatte i skoler og barnehager informasjon og kurs om barns mulige reaksjoner som følge av foreldres tjenestegjøring i internasjonale operasjoner.
- Skolene stiller tydelige spørsmål i innmeldingsskjema.
- Veteranutfordringene er tema når Fagavdeling Barnehage skal revidere veilederen til start samtalen.
- Overføre informasjon om veteranrelaterte problemstillinger fra barnehage til skole.
- NAV lokalt innleder samarbeid med NAV Elverum og regionalt nettverk for veteraner i bergensregionen, for å øke kompetansen om veteraner.
- Informere spesialisthelsetjenesten om veteraners særskilte utfordringer og problemer som følge av tjenesten.

Gevinst

Ved å gjennomføre fokusgruppeintervju vil en få frem mer informasjon enn ved å intervjuet ett og ett gruppemedlem. Fokusgruppeintervju vil også kunne brukes til å måle resultat av tiltakene ved rulling av planen.

At kommunale tjenesteytere får økt sin kompetanse om veteraner og deres spesielle utfordringer, vil føre til at hjelpeapparatet lettere vil være i stand til å forebygge mer alvorlige problemer.

Foto: Kim A Gulbrandsen/Forsvaret

4. Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid har vist seg å være fordelaktig både når det gjelder økonomi og tjenestekvalitet. Veterankontakten bør derfor, så snart som mulig, kontakte andre kommuner for å prøve å finne områder der det er naturlig å samarbeide over kommunegrensene.

5. Forsvarets tilbud

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner. Det er derfor viktig å etablere et godt sivil-militært samarbeid der hvor dette faller naturlig.

Forsvarets veteran tjeneste vil alltid kunne være et kontaktpunkt for kommunen.

Nasjonal Militærmedisinsk poliklinikk og **Institutt for militærpsykiatri og stressmestring** er begge lokalisert i Oslo. Nasjonal Militærmedisinsk poliklinikk er åpen for både stadig tjenestegjørende og veteraner. Det er mulighet for å få dekket reise dit.

På Håkonsvern er det også psykologer fra Institutt for militærpsykiatri og stressmestring. Deres mandat er å betjene stadig tjenestegjørende.

I tillegg har Forsvaret andre tilbud som:

Forsvarets veteransenter

Senteret ligger på Bæreia, utenfor Kongsvinger, og er et rekreasjons- og aktivitetstilbud som kan benyttes av veteraner og deres familier.

Veteransenteret kan brukes både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner, og tilbyr blant annet:

Gratis opphold for veteraner og familiemedlemmer som tjenestegjør i internasjonale operasjoner.

- Gjensynstreff for avdelinger.

Forsvarets åpne dør

Åpen dør for veteraner og veteranfamilier er et tilbud til alle veteraner og deres familier. Her kan en få svar på spørsmål om dekorasjoner, dokumentasjon og internasjonale operasjoner, samt råd og veiledning om Forsvarets og samfunnets ulike tilbud til veteraner.

Åpen dør består av et tverrfaglig team med både militært og sivilt ansatte. Teamet har lang erfaring med å gi råd og veiledning til veteraner og deres familier. De fleste i teamet er også selv veteraner.

Foto: Anette Ask/Forsvaret

6. Måling av effekt av tiltak

For å kontrollere om vi når målene vi har satt oss, vil vi gjennomføre et nytt fokusgruppeintervju i forbindelse med rullering av veteranplanen.

7. Tiltaksplan

Hovedmål: Anerkjennelse og ivaretagelse av veteraner

Gevinster ved realisering av hovedmål

Kommunen viser anerkjennelse for den innsatsen veteranene har gjort. Veteranene får den oppfølging de har krav på, og veteranene og deres familier bor i trygge og inkluderende miljøer, preget av engasjement og sosialt samhold.

	Tiltak	Ansvar	Frist	Ressursbehov
1	Eget arrangement på kveld 8. mai	Ordfører	8.05.2019	Kr. 15000,-/år
2	Markere FN-dagen på alle skolene. Skolene bør vurdere å benytte lokale veteraner i undervisningen den dagen FN-flagget heises på rådhuset	Rektor ved den enkelte skole Rådmannen	24.10.2019	Ingen ekstra kostnad
3	Etablere kommunalt veteransenter på Herdla	Rådmannen	Vurderes i forbindelse med budsjett for 2020	Kr. 100.000,-
4	Etablere ordning med kommunal Veterankontakt	Rådmannen	Vurderes i forbindelse med budsjett 2020. Midlertidig ordning i 2019 (kr.o) Lokale veteraner har telefonvakt	Kr. 150.000,-/år
5	Etablere en egen nettside om veteraner. Lage tilsvarende informasjonsbrosjyre.	Kommunikasjonssjef	2019	Ingen ekstra kostnad
6	Send ut informasjonsbrev til fastleger, skolehelsetjenesten og NAV kontor, med informasjon om veteraners og deres familier/barns særlige behov.	Kommunikasjonssjef	2019	Ingen ekstra kostnad
7	Gjennomføre Fokusgruppeintervju	Kommunal psykolog	2019	Ingen ekstra kostnad

8	Tilrettelegge for at Allmenlegeutvalget får informasjon om veteraner, fra Forsvarets veteran tjeneste	Rådmannen	2019	Ingen ekstra kostnad
9	Tilrettelegge for at Ressursteamlederne på skolene får informasjon om veteraner, fra Forsvarets veteran tjeneste	Rådmannen	2019	Ingen ekstra kostnad
10	Tilrettelegge for at ledere i barnehagene får informasjon om veteraner, fra Forsvarets veteran tjeneste	Rådmannen	2019	Ingen ekstra kostnad
11	Tilrettelegge for at ledere ved Askøy videregående skole får informasjon om veteraner, fra Forsvarets veteran tjeneste	Rådmannen	2019	Ingen ekstra kostnad
12	Tilby kurs for leger og annet helsepersonell om traumer, med særlig fokus på krigsopplevelser (i samarbeid med Forsvaret)	Veterankontakt (Rådmannen)	2020/2021	Ingen ekstra kostnad
13	Tilby ansatte i skoler og barnehager opplæring i barns mulige reaksjoner som følge av foreldres tjenestegjøring i internasjonale operasjoner (i samarbeid med Forsvaret)	Veterankontakt (Rådmannen)	2020/2021	Ingen ekstra kostnad
14	Bidra til at NAV lokalt tilbys kurs for å øke kompetansen om veteraner (i samarbeid med Forsvaret)	Veterankontakt (Rådmannen)	2020/2021	Ingen ekstra kostnad
14	Interkommunalt samarbeid. Kontakte andre kommuner for å prøve å finne områder der det er naturlig å samarbeide over kommunegrensene.	Veterankontakt (Rådmannen)	2020/2021	Ingen ekstra kostnad